

פרשת ויחי

אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי. ומולדתך... על שם אחיהם יקראו בנחלתם (מח, ה-ו)

אמר רבא והא כתיב על שם אחיהם יקראו בנחלתם לנחלה הוקשו ולא לדבר אחר (הוריות ו, ב).

ומה טעם הגביל יעקב אבינו זכויותיהם להיות כשאר שבטים לנחלה בלבד ולא לשאר ענינים ומעלות השבטים, אלא יעקב יכול ליתן רק מה שבכוחו וזכות קנינו וכנחלה אשר לו, משא"כ שאר המעלות והענינים אשר הם אך מתת אלוקים לשבטים גופיהו ואין ביד יעקב להוסיף עליהם.

ובזאת יבואר היטב סדר המקרא דלעיל מינה דקאמר (לעיל פסוק ג וכו') ויאמר יעקב אל יוסף קל שדי נראה אלי וכו' ויאמר אלי וכו' ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריך אחוזת עולם, ועתה שני בניך הנולדים לך וכו' אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי, ובפשוטו יש להבין מה ענין סיפור התגלותו של הקב"ה בלזל למה שהמשיך על אפרים ומנשה, ולא זו בלבד שסמך הדברים אלא הדגיש ואמר "ועתה" שני בניך וגו', על כרחך כהמבואר שיעקב אין בכוחו להוסיף על השבטים אלא בדבר שהוא רכוש עמו וקנינו.

ודקדק לומר דכיון שהקב"ה נגלה איליו והבטיחו את הארץ ונתנה לו והרי היא שלו עד עולם ובידו לעשות בה כחפצו, "ועתה" אשר בידו הוא יכול הוא להוסיף את אפרים ומנשה בנוחלי הארץ.

מקור: רבי יחזקאל אברמסקי